

Rav Ahron Soloveichik

Address November 27, 1970

OU National Leadership Conference

{According to our Sages, the gift of Kibush which the Almighty had bestowed upon the human being, was bestowed only upon the male gender. The mandate of Kibush was delegated to the man but not to the woman. The mandate of the woman is that of Chazakah, of cultivation, guarding, work, dedication, and perseverance, reaching unto things and people through compassion, love, consideration and guidance.}

Almighty G-d created man and woman with different constitutions, not only biologically and physically, but also and especially so psychologically, emotionally and spiritually. Many self-crowned enlightened people conjured up the erroneous notion that Judaism considers and treats the woman as inferior to man. In order to corroborate this proposition, these so-called enlightened people mention the fact that the Torah exempts women from obligatory Mitzvoth created by a time element and from Torah study. They also mention the fact that whereas a man recites every day in the morning the B'rachah "*SheLo asani ishah*," a woman recites the B'rachah "*She'asani Kirtzono*." But Almighty G-d imposed more Mitzvoth upon the man than upon the woman because man innately is disposed towards excessive and abusive Kibush.

A woman recites the B'rachah of "she'asani kirtzono" *not* because of innate inferiority but rather because of innate spiritual superiority. Man has to struggle in order to be good, compassionate, tolerant and noble. A woman's personality was molded in such a way that she is naturally disposed towards compassion and consideration. Woman's character was molded by G-d in accordance with the eschatological goals that Almighty G-d reserved for the world. In the Messianic era, every human being will be pursuing the gift of Chazakah. There will be no pursuit of Kibush. Today the overwhelming majority of men are pursuing the gift of Kibush. Consequently, a woman recites the B'rachah of "she'asani kirtzono." This B'rachah, far from implying a negative attitude towards the woman, is actually expressive of the superior status the woman has in Jewish Weltanschauung. Namely, that a woman's natural make-up is in accordance with the Divine Attributes of compassion, tolerance and grace, and also in accordance with the spiritual and moral trend of humanity in the Messianic era.

הרב ראובן מרגליות

מגנוזי אור - מנהרות

רמ"א חייב אדם לברך שלוש ברכות בכל יום, אלו הן שערנו וישראל, שלא עשנו אשח וכו'. במאמר משפטין ג'ר תושב הערה ר' כתבתי דלאשר האשה אינהגענת על ביטול מ"ע שהונן גורמא וחילקה בעזה"ב כחלק הגבר ובבן היה מקום לאדם מישראל לחשוב שמוותב היה לו נולדתי אשח שאו היהי נפטר מעול כל מצות אלא, لكن תקנו שכל איש ימסור מזדעת יום יומם כי המצוות אינן עלינו כטונא ולהופך מודה הוא לה' על אשר לא עשו אשח וחיברו בכל אלוי המצוות, כן טבעו ברכת הودאה לכל רוע ישראל על החביבות במצוות, בעיד אשר הנכרי המקיים אך שבע מצות הוא בן עזה"ב והיתה מקוט למתרשל לחשוב מי יתן והיתה בין לאחד מגני הארץ ולא נחביבתי בכל אליו הוחוקם מלבד מצות שכליות אחדות, לשולל הלוך דעת זו יודה כל בן ובת בישראל על שלא עשני גוי להורות שעשוה המצות ברצון ובאהבתה.

מנחות מג:

שם תניא הוה ר' מ אמר חייב אדם לברך שלש ברכות בכל יום ואלו הן שלא עשאי עבד וכוכבים שלא עשאי אישת שלא עשאני בור ר' רב אהא בר יעקב שמעיה לבריה דהוה מביךן שלא עשאני בור אל כלוי הא נמי אל ואלא מא מברך שלא עשאני עבר הדיננו אישת עבר

אחרש"א - חידושי אגדות

ענף יוסף (על העין יעקב)

גוזפטא ברכות פרק ו'

כב (א) ר' יהוחה אומר שלוש ברכות צוריך לברך בכל יום ("") ברוך שלא עשנו נני ברוך שלא עשנו **אשה** [ברוך] שלא עשנו בור :⁽⁷⁾ נני (ט' פ"ש:) כל הנשים כאן ננדו **אשה** אין אשה חיובת במצוות בור (⁽⁸⁾) שאין (ט') ירא הטה (ב) ולא עם הארץ הtier משל לכה הדבר זומה למלך בשור ודם שאמר לעבדו לבשל לו תבשיל [⁽⁹⁾] הוא לא בשל לו תבשיל מימי סוף שתקדיה את התבשיל ומוקנית את רבו [⁽¹⁰⁾] להפotta לו חלק והוא לא חופת לו חלק מיטמי סוף שמבליך את החלק ומוקנית את רבו :

כל התפילה מתחילה עד סופה – חזר לתחילה (רכג): נראת שמתחיל מברכה שירע בוראי שלא אמרה (ריז). המפסיק בדיור בשוגג, או הזכיר דבר שלא בזמנו [כגון עלה יבאה או על הניסים], במידה וסיטם הברכה, וביל שכן התפילה כולה – בדיעבד, אינו חזר ומ��פלל (רכג).

כא. המפסיק בתפילה שמו"ע בדיור בזמיד – צריך עין בצד ינаг (רכג).

הפטק בשתקה

קב. המפסיק במהלך חפילת שמו"ע בשתקה, ב"כדי לגמור את כולה" (רכג): מחת אונס (רכח) – חזר לתחילה התפילה (רכט). שלא מחת אונס – חזר למקומו בו הפסיק, ויש אומרים לתחילה הברכה (רל). המשיך בתפילתו – בדיעבד, אינו חזר להתפלל (רלא).

קג. הפטק בשתקה לזמן קצר (רבב): במהלך שלוש הברכות הראשונות (ריז) ח"א כה, בא אמנים לדעת הגראי קנייבסקי צ"ל בקה"י לברכות, יג יחוור לברכה המוטפקת, והוסיף שאף שהחוויא אמר לו שהצדק עימיו, אינו יודע אם נתכוון לומר הלכה למעשה, ובנו הגראי שליט"א אמרו, ששאל לחוז"א, והשיבו: "הרי אביר כתוב לחזרה במעשה, ראה אשכבהיה דרבי חי"ב בקונטרס בית רבי עמי קנה. והගראי אלישיב שליט"א הביא ראייה לדרכי הקה"י מדרבי ריי לברכות (בדף ט מודפי הריני"פ ד"ה באמצע) לענין ק"ש, שליטנו כשולד הספק תוך רדי קריאה – לא אמרין ספיקא לרבען לקלאן ובכח"ח קיט, כי השוווד בודאות שאמר ברכה מסוימת – מסתמא אמר כולה כהורגלו. אין יודע בכירור על שוט ברכה מן האמצעיות אם אמוכה – חזר לךחה חונן.

(רכג) מ"ב שם, שאע"ג שעשה אישור לא שייך לתקנו.

(רכג) מ"ב שם, וכמפורט בשעו"ר ורמ"א שם, יב אט נזכר מיד שיטה, מפסיק אפילו במאצען, אבל סיים התפילה (משמעו אפללו המשיך בו) אף שגרען מודיעו בשוגג שהרי הוא כדבר שקרים (ערואה"ש) מ"מ בהכרעתו רוב האחרונים אין נהוגו בשוגג בזה ואין חזרים, אמנם בילוקט יוטס א, עמי, רלח טוב ונכן שיחזר ומ��פלל בתנאי לריבבה. והquia עיר ברכ"ח שלא מזכירמו. – להלן פרק, רב הערתא רב. הוציאך המלך. זקדוש או המלך (ריז) ש"וע קד, א ומ"ב. אמנים בשוח"ת אמרין יושר, קלט שהמתלהב וצועק תוך כדי תפילה רbesch"ע וכדומה – אין זה הפטק, ולענין הפטק לצורך הפטד ממון, נראת שכאשר פרצה דליה ונדומה עכ"פ כשהרבנן מפריע לכוננות המתפלל, אין זה שונה מכל הטודה המפריעה לבונה שמורה להפטק לצריכה בלבד זיבור. – לא אמרין ספיקא לרבען לקלאן (ריז) עי' ש"ע שם ומ"ב, ומ"מ אט יכול לעקר ולומר בכל ברכה תחילתה וטופה בטרטם יגע אליו הלה – יעשה כן, או אם אפשר יתרחק לאיד, ועכ"פ לא יפסיק בדיורו. וטוב יותר לcker מלחותרתק לצד [וגבמיג מפקפק בזוז] ובשתע' החוץ מותר אפילו לשאול בשלומו.

(רכ) דיוינו בדיור בעלמא או הזכיר יעו"ר, על הניסים וכדומה ביום חול – מ"ב קד; בג. אמנים אמר בשאר ימות השנה וכרכנו לחויים [בהתבונת "כתבגנו"] או יעוי עד המילוט: ביום וכדי וכן אתה חוננת – אין זה נחשב הפטק, שאין זה אלא במוסוף בתפילה; – מ"ב קח, רוח ורואה להלן סעיף ק.

(רכא) עי' ש"ע קד, ומ"ב כה, ואפילו הפטק. כדי לגמור כל התפילה כולה;

(רכב) מחת אונס או ליטאים וכדומה – מ"ב קד, טו.

לתחילה התפילה, בשלוש האחיזות – חזר לריצה, ובאמצעות – נראת שמתחיל מברכה שירע בוראי שלא אמרה (ריז). הערה: העומד בשמו"ע, ולפתע נזכר שכבר התפלל תפילה זו – לעיל פרק א סעיף לח.

הפטק במהלך עשרה

צח. במהלך תפילה שמו"ע אסור להפסיק בדיור ואך לא ברミזה או המשמעת قول – בaczורה כל שהוא, ואפילו בהפסד ממון (ריז). פנה אל המ��פלל שליט נכרי או אדם אלים, ואם לא יענה נשקפת סכנה לחיו – יפסיק (ריט).

צט. המפסיק בדיור (רכ): בעוטות או שוגג – חזר לתחילה הברכה בה הפטק (רכא). מחת אונס (רכב) – אם נמשך ההפטק כדי שיטפיק לגמור

(ריז) ח"א כה, בא אמנים לדעת הגראי קנייבסקי צ"ל בקה"י לברכות, יג יחוור לברכה המוטפקת, והוסיף שאף שהחוויא אמר לו שהצדק עימיו, אינו יודע אם נתכוון לומר הלכה למעשה, ובנו הגראי שליט"א אמרו, ששאל לחוז"א, והשיבו: "הרי אביר כתוב לחזרה במעשה, ראה אשכבהיה דרבי חי"ב בקונטרס בית רבי עמי קנה. והගראי אלישיב שליט"א הביא ראייה לדרכי הקה"י מדרבי ריי לברכות (בדף ט מודפי הריני"פ ד"ה באמצע) לענין ק"ש, שליטנו כשולד הספק תוך רדי קריאה – לא אמרין ספיקא לרבען לקלאן ובכח"ח קיט, כי השוווד בודאות שאמר ברכה מסוימת – מסתמא אמר כולה כהורגלו. אין יודע בכירור על שוט ברכה מן האמצעיות אם אמוכה – חזר לךחה חונן.

קד, א ומ"ב. אמנים בשוח"ת אמרין יושר, קלט שהמתלהב וצועק תוך כדי תפילה רbesch"ע וכדומה – אין זה הפטק, ולענין הפטק לצורך הפטד ממון, נראת שכאשר פרצה דליה ונדומה עכ"פ כשהרבנן מפריע לכוננות המתפלל, אין זה שונה מכל הטודה המפריעה לבונה שמורה להפטק לצריכה בלבד זיבור. – לא אמרין ספיקא לרבען לקלאן (ריז) עי' ש"ע שם ומ"ב, ומ"מ אט יכול לעקר ולומר בכל ברכה תחילתה וטופה בטרטם יגע אליו הלה – יעשה כן, או אם אפשר יתרחק לאיד, ועכ"פ לא יפסיק בדיורו. וטוב יותר לcker מלחותרתק לצד [וגבמיג מפקפק בזוז] ובשתע' החוץ מותר אפילו לשאול בשלומו.

(רכ) דיוינו בדיור בעלמא או הזכיר יעו"ר, על הניסים וכדומה ביום חול – מ"ב קד; בג. אמנים אמר בשאר ימות השנה וכרכנו לחויים [בהתבונת "כתבגנו"] או יעוי עד המילוט: ביום וכדי וכן אתה חוננת – אין זה נחשב הפטק, שאין זה אלא במוסוף בתפילה; – מ"ב קח, רוח ורואה להלן סעיף ק.

(רכא) עי' ש"ע קד, ומ"ב כה, ואפילו הפטק. כדי לגמור כל התפילה כולה;

(רכב) מחת אונס או ליטאים וכדומה – מ"ב קד, טו.

טו. המתפלל, והתחליל הטעון לצלצל או מוקשים בדלת, והמתגין משע והרבב לא פסק, ומוחמת בן אינו מסוגל לכובן בתפילה – יקל רישר להשפרותה או יפתח הדלת, מבלי להפסיק בדברו, ושתאב מכך לתפילהו (קצת).

פֶּזֶן, תינוק או ילד המפְריעים ביזור לבונת המתפלל – מותר לטעון למַרְבֵּן להשתיקם, כשהוא דבר לא הוועיל – יחרחך מיהם (קצת), אך הונר אפָלשרי – מותר אף לגשת ולהשתיקם, אבל שלא להפסיק בדיבור (^ט).

(קח) שמערתי מהגורי"ש אלישיב שליט"א, ולדעתו באופן זה אפיק' שהה ל Gangster בטליה – אינו יותר לראש התפילה, כיון שביזו להמשיך, רוני שהה לגכוור וכרי איננו אלא כטהנטעל אינו יותר יהוג לו התחפלל.

ברור דיין או הפרעות שונות – לайл פרק יא העלה קני' ולצורך הערה: הפסיק לצורך נטילת תרופה – לעיל פרק יא העלה קני' ולבסוף ברוכה מהאמצעיות – חזרה לתחלתה (רלד) אבל בין ברכה לברכה – אין חזרה כלל (רלה). ברכיה מהתחלת התפילה, בשלשות האחרונות – ברוכה (רלד): באמצעות ברכה – חזרה לתחלת התפילה, בשלשות האחרונות – ברוכה (רלד): באמצעות

אפסק לדברים שבקדושה

העומד בשמו"ע, אינו עונה אפילו לקידוש ברכו או קדושה, אלא שותק ימכוון לאמרות הש"ץ (ול). הגיעו למועדים והוא במצע ברכה – משתמש בלבד, וממשיך בתפילתו. עומד בתחילת ברכה או סופה – אף לא ישתחווה בלבד.

הנוגע למושאת ברכות יהודית ותאורה יהודית.

רוליג) מ"ב קד. ייח ו biome "ל. אבן לח"א כשהפסיק באמצעות ברכה – אין חור אלא לתוכו לה' רכל באמצעות לא נקרא. חורה אלא תיקון הלשון", וחוזיא או"ח ייח, יג שאין חילוק בזה. ולגר"א והמג"ז – לעולם אין חור אלא למקום שפטק א"כ שהה כדי לגמור בולח, ומ"מ בדיעבד אם לא חור לתחילה הברכה – לכ"ע, כיון שהשלימה, אין שאי לחור, כיון שהוא מושג בברכה. ומי שברך בלא חור, יתיר על השם, כיון שהוא מושג בברכה.

ללא) שׁוּעַ קה, ז וכמוואר מביב, כו: בקדייש – יקשייב מאישער עד המילה יתבורך. בערורה"ש שם, יג: בברכו – עד עניית החיבור ברוך דיאנו. ובקדושה – עד מלוך גוונ. לענין הגבהת הרגליים ועוד, להלן פרק יג. טעיפים נחינט, והערתה קידר. ריש לצין, להדכרצת בה"ח קד, לו המתפלל במרחך רב מן השיז' ולא ישמענו, או כשהשז' איננו וועיא האמליט באופן ברור – נראא שאיננו עריך לשתוון ולהקשיב. ובשות' בי"א ג, טו זה"ה בשחשז' אינו בקי להזיעיא השומעים ייד"ח בגין שיריד לפני התיבח באקראי. לא), שׁוּעַ קט, א ומיך ג. אנקן לבחריללה לא יתחיל עט' להשתוחות באמצע ברכה.

(ח) שׁוֹעַ שֵׁם זָמָב בְּט. (ט) מְבָב שֵׁם.